

**«Воєнні» новели
Кримінального кодексу
України: правотворчі та
правозастосовні проблеми**

У монографії аналізуються зміни, що були внесені до Кримінального кодексу України після введення воєнного стану, викликаного відкритою збройною агресією російської федерації, яка розпочалася 24 лютого 2022 року. Викладено власне бачення щодо вирішення тих дискусійних положень, опанування яких, на думку автора, здатне викликати найбільші проблеми як у пересічних громадян, так і у правозастосувачів. Виявлено притаманні відповідним законам вади, наявність яких може негативно позначитися на результативності аналізованих кримінально-правових заборон, висловлено пропозиції щодо їхнього усунення.

У роботі використовується законодавство, чинне станом на 01 червня 2022 року.

Книга розрахована на суддів, прокурорів, слідчих, дізнавачів, адвокатів, військовослужбовців, викладачів, курсантів і студентів закладів вищої освіти юридичного профілю, а також пересічних громадян.

ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

Мовчан Р. О.

«ВОЄННІ» НОВЕЛИ
Кримінального кодексу України:
правотворчі та правозастосовні проблеми

Монографія

Київ – 2022

УДК 343.2/.7+344].018(477)(094.5)(02)
М 74

Рекомендовано до друку
Вченою радою
Донецького національного університету
імені Василя Стуса
(протокол № 15 від 26 травня 2022 р.)

Автор:

Мовчан Роман Олександрович,
професор кафедри конституційного,
міжнародного і кримінального права
Донецького національного університету імені Василя Стуса,
доктор юридичних наук, професор

Рецензенти:

Дудоров Олександр Олексійович,
професор кафедри кримінально-правової політики
та кримінального права навчально-наукового інституту права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України;

Письменський Євген Олександрович,
завідувач кафедри кримінально-правових дисциплін
Луганського державного університету внутрішніх справ
імені Е. О. Дідоренка, доктор юридичних наук, професор

Мовчан Р. О.

М74 «Воєнні» новели Кримінального кодексу України: правотворчі та правозастосовні проблеми : монографія / Р. О. Мовчан. Київ: Норма права, 2022. 244 с.

ISBN 978-617-7850-47-1

У монографії аналізуються зміни, що були внесені до Кримінального кодексу України після введення воєнного стану, викликаного відкритою збройною агресією російської федерації, яка розпочалася 24 лютого 2022 року. Викладено власне бачення щодо вирішення тих дискусійних положень, опанування яких, на думку автора, здатне викликати найбільші проблеми як у пересічних громадян, так і у правозастосувачів. Виявлено притаманні відповідним законам вади, наявність яких може негативно позначитися на результативності аналізованих кримінально-правових заборон, висловлено пропозиції щодо їхнього усунення.

У роботі використовується законодавство, чинне станом на 01 червня 2022 року.

Книга розрахована на суддів, прокурорів, слідчих, дізнавачів, адвокатів, військовослужбовців, викладачів, курсантів і студентів закладів вищої освіти юридичного профілю, а також пересічних громадян.

УДК 343.2/.7+344].018(477)(094.5)(02)

ISBN 978-617-7850-47-1

© Мовчан Р. О., 2022

© Видавництво «Норма права», 2022

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.	5
ПЕРЕДМОВА	10
1. Посилення кримінальної відповідальності за окремі злочини проти основ національної безпеки України, вчинені в умовах воєнного часу (статті 86, 111, 114 Кримінального кодексу України)	16
2. Кримінально-правова новела про колабораційну діяльність (ст. 111 ¹ Кримінального кодексу України)	23
3. Кримінально-правова новела про пособництво державі-агресору (ст. 111 ² Кримінального кодексу України)	71
4. Кримінально-правова новела про несанкціоноване поширення військово значимої інформації (ст. 114 ² Кримінального кодексу України)	95
5. Посилення кримінальної відповідальності за мародерство та окремі кримінальні правопорушення проти власності, вчинені в умовах воєнного або надзвичайного стану (статті 185–187, 189, 191, 432 Кримінального кодексу України)	116
6. Кримінально-правова новела про незаконне використання гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги (ст. 201 ² Кримінального кодексу України)	132
7. Законодавчі зміни, направлені на підвищення ефективності кримінально-правової протидії кіберзлочинності в умовах дії воєнного стану (статті 361, 361 ¹ Кримінального кодексу України)	154

**«Воєнні» новели Кримінального кодексу України:
правотворчі та правозастосовні проблеми**

8. Кримінально-правова новела про образу честі і гідності, погрозу щодо військовослужбовця (ст. 435 ¹ Кримінального кодексу України)	167
9. Кримінально-правова новела про виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії російської федерації проти України, глорифікацію її учасників (ст. 436 ² Кримінального кодексу України)	181
ПІСЛЯМОВА	203
БІБЛІОГРАФІЯ	207
ДОДАТКИ	216

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

абз. – абзац

Австрія – Республіка Австрія

Азербайджан – Азербайджанська Республіка

Албанія – Республіка Албанія

Аргентина – Аргентинська Республіка

АРК – Автономна Республіка Крим

АТ – акціонерне товариство

АТО – Антитерористична операція на сході України

Бельгія – Королівство Бельгія

Болгарія – Республіка Болгарія

ВАСУ – Вищий адміністративний суд України

ВРУ – Верховна Рада України

ВС – Верховний Суд

ГК – Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р.

гл. – глава

ГНЕУ ВРУ – Головне науково-експертне управління Апарату
Верховної Ради України

грн – гривня

ГШ ЗСУ – Генеральний штаб Збройних сил України

Данія – Королівство Данія

див. – дивитись

Естонія – Естонська Республіка

ЄДРСР – Єдиний державний реєстр судових рішень

ЄС – Європейський Союз

ЄСПЛ – Європейський суд з прав людини

Закон № 2108-IX – Закон України від 3 березня 2022 р. № 2108-IX
«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо
встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну
діяльність»

**«Воєнні» новели Кримінального кодексу України:
правотворчі та правозастосовні проблеми**

Закон № 2110-IX – Закон України від 3 березня 2022 р. № 2110-IX
«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення кримінальної відповідальності за виготовлення та поширення забороненої інформаційної продукції»

Закон № 2113-IX – Закон України від 3 березня 2022 р. № 2113-IX
«Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України в умовах дії режиму воєнного стану»

Закон № 2114-IX – Закон України від 3 березня 2022 р. № 2114-IX
«Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України»

Закон № 2117-IX – Закон України від 3 березня 2022 р. № 2117-IX
«Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство»

Закон № 2124-IX – Закон України від 15 березня 2022 р. № 2124-IX
«Про внесення змін до Кримінального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо визначення обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння та забезпечують бойовий імунітет в умовах дії воєнного стану»

Закон № 2149-IX – Закон України від 24 березня 2022 р. № 2149-IX
«Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо підвищення ефективності боротьби з кіберзлочинністю в умовах дії воєнного стану»

Закон № 2150-IX – Закон України від 24 березня 2022 р. № 2150-IX
«Про внесення зміни до статті 263 Кримінального кодексу України щодо скасування відповідальності у випадках добровільної здачі зброї, бойових припасів, вибухових речовин або пристроїв»

Закон № 2155-IX – Закон України від 24 березня 2022 р. № 2155-IX
«Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за незаконне використання гуманітарної допомоги»

Закон № 2160-IX – Закон України від 24 березня 2022 р. № 2160-IX
«Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо забезпечення протидії несанкціонованому поширенню інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення ЗСУ чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчиненому в умовах воєнного або надзвичайного стану»

Закон № 2178-IX – Закон України від 1 квітня 2022 р. № 2178-IX
«Про внесення змін до статті 114² Кримінального кодексу України

щодо удосконалення відповідальності за несанкціоноване розповсюдження інформації про засоби протидії збройній агресії Російської Федерації»

Закон № 2198-IX – Закон України від 14 квітня 2022 р. № 2198-IX «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо удосконалення відповідальності за колабораційну діяльність та особливостей застосування запобіжних заходів за вчинення злочинів проти основ національної та громадської безпеки»

затв. – затверджено

ЗВДТ – Звід відомостей, що становлять державну таємницю, затв. Наказом Центрального управління СБУ від 23 грудня 2020 р. № 383

ЗМІ – засоби масової інформації

ЗС – Збройні Сили

ЗСУ – Збройні Сили України

Іспанія – Королівство Іспанія

Італія – Італійська Республіка

Казахстан – Республіка Казахстан

КК: 1) за замовчуванням – Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р.;

2) якщо ж біля відповідного скорочення буде вказуватися назва іншої країни, то, відповідно, йтиметься про кримінальний кодекс саме цієї держави.

КК Естонії – Пенітенціарний кодекс Естонії

КМУ – Кабінет Міністрів України

КНР – Китайська Народна Республіка

КПК – Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р.

к. пр. – кримінальне правопорушення

КУпАП – Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р.

Латвія – Латвійська Республіка

Литва – Литовська Республіка

м. – місто

**«Воєнні» новели Кримінального кодексу України:
правотворчі та правозастосовні проблеми**

МВС – Міністерство внутрішніх справ

млн – мільйон

Молдова – Республіка Молдова

МОУ – Міністерство оборони України

Нідерланди – Королівство Нідерланди

НМДГ – неоподатковуваний мінімум доходів громадян

ООС – Операція об'єднаних сил

п. – пункт

Польща – Республіка Польща

ППО – протиповітряна оборона

ПРО – протиракетна оборона

р. – рік

РНБО – Рада національної безпеки і оборони України

розд. – розділ

розд. I Особливої частини КК – розділ I Особливої частини
Кримінального кодексу України «Злочини проти основ національної
безпеки України»

рр. – роки

рф – російська федерація

с. – сторінка

СБУ – Служба безпеки України

Сербія – Республіка Сербія

ст. – стаття

США – Сполучені Штати Америки

тис. – тисяча

ТОВ – товариство з обмеженою відповідальністю

ТРО – територіальна оборона

Туреччина – Турецька Республіка

Фінляндія – Фінляндська Республіка

Франція – Французька Республіка

Перелік умовних позначень

ФРН – Федеративна Республіка Німеччина

ФСБ – Федеральна служба безпеки рф

Хорватія – Республіка Хорватія

ЦК – Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р.

ч. – частина

Чехія – Чеська Республіка

Чорногорія – Республіка Чорногорія

Швеція – Королівство Швеція

*Усім тим, хто захищає Україну,
присвячується*

ПЕРЕДМОВА

24 лютого 2022 р. о 5-00 рф відкрито напала на Україну. У цей день «братня держава» нарешті зняла свою огидну маску і відкрила справжнє, ще огидніше обличчя, офіційно оголосивши про «спеціальную операцію», тобто війну, фактичний відлік якої варто вести ще з 2014 р., коли рф анексувала АРК та вдерлася на Донбас.

І хоч іноземні спецслужби неодноразово, зокрема й публічно, попереджали Україну про високу ймовірність нападу, добре відомо, що які б заходи не вживалися – повністю до війни підготуватися не можна. З початком війни 2022 р. стало зрозумілим, що не повною мірою до неї виявився готовим і вітчизняний кримінальний закон, причому навіть з урахуванням тих істотних оновлень, яких він зазнав ще в 2014 р. у зв'язку із згаданими подіями. Як наслідок, за відносно короткий проміжок часу, який минув після уведення воєнного стану (найбільше за перший місяць), парламентаріями в екстреному порядку було прийнято вже понад десять законів, покликаних удосконалити механізм кримінально-правового регулювання суспільних відносин, зокрема усунути наявні у ньому прогалини. Потребою критичного осмислення вказаних змін¹ і викликана необхідність написання книги.

¹ Відразу варто уточнити, що в межах цієї монографії не будуть розглядатися положення:

1) Законів № 2150-IX, ухвалення якого призвело до доповнення ст. 263 КК новою ч. 3, а також № 2110-IX у частині передбачених ним змін до ст. 161 КК; 2) Законів № 2114-IX та № 2124-IX, прийняття яких мало наслідком переведення у нормативне поле можливості громадян брати участь у захисті вітчизни від збройної агресії рф та інших країн, зокрема через використання вогнепальної зброї.

Такий авторський підхід пояснюється:

– по-перше, відсутністю серйозних правозастосовних і правотворчих проблем, пов'язаних із набранням чинності передбаченими цими законами змінами (особливо це стосується умовно першої групи згаданих законів, які

Через свою новизну питання, яким присвячена пропону-вана увазі читача книга, у вітчизняній юридичній літературі переважно висвітлювалися лише на рівні окремих наукових публікацій, авторами яких були М. О. Акімов, І. В. Бердник, М. С. Бондаренко, А. А. Вознюк, О. О. Дудоров, О. Г. Колб, О. О. Кравчук, В. В. Кузнецов, В. Д. Людвік, Д. Г. Михайленко, А. М. Орлеан, О. В. Острогляд, Є. О. Письменський,

призвели лише до незначного оновлення наявних і до цього норм (статей 161 та 263 ККУ);

– по-друге, наявністю принаймні кількох досліджень, автори яких фахово проаналізували та запропонували науково обґрунтовані шляхи вирішення тих незначних (порівняно з іншими «воєнними» оновленнями кримінального законодавства) проблем, які виникли через прийняття цих законів (див., зокрема: Акімов М. О. Деякі проблеми кримінально-правової регламентації бойового імунітету та шляхи їх розв'язання. *Проблеми кваліфікації та розслідування кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану* : матеріали наук.-теорет. конф. (Київ, 26 трав. 2022 р.) / редкол.: С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський, А. А. Вознюк та ін. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2022. С. 15–19; Кузнецов В. В. Окремі питання правової оцінки виконання обов'язку щодо захисту вітчизни. *Проблеми кваліфікації та розслідування кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану* : матеріали наук.-теорет. конф. (Київ, 26 трав. 2022 р.) / редкол.: С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський, А. А. Вознюк та ін. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2022. С. 126–130; Кузнецов В. В., Сийпюк М. В. Кримінально-правова характеристика виконання обов'язку щодо захисту вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 4. С. 320–325; Симоненко Н. О. Виконання обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності й територіальної цілісності України: аналіз законодавства. *Соціальна функція кримінального права: проблеми наукового забезпечення, законотворення та правозастосування* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 12–13 жовт. 2016 р. / редкол. : В. Я. Тацій, В. І. Борисов та ін. Харків : Право, 2016. С. 204–206; Хавронюк М. Добровільно здав зброю – кримінальної відповідальності не буде. Аналіз змін до ч. 3 статті 263 ККУ та їх співвідношення із Законом «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України». Із серії науково-практичних коментарів Миколи Хавронюка про зміни до Кримінального кодексу, прийняті під час воєнного стану. URL: <https://pravo.org.ua/blogs/dobrovilno-zdav-zbroyu-kryminalnoyi-vidpovidalnosti-ne-bude/>; Хавронюк М. Обов'язок захищати Вітчизну і нові статті Кримінального кодексу. Аналіз статті 43¹ ККУ та змін до Закон України «Про оборону України» із серії науково-практичних коментарів Миколи Хавронюка про зміни до Кримінального кодексу, прийняті під час воєнного стану. URL: <https://pravo.org.ua/blogs/obov-yazok-zahyshhaty-vitchyznu-i-novi-statti-kryminalnogo-kodeksu/>; Хавронюк М. Порушення рівноправності громадян залежно від їх регіональної належності: кримінальна відповідальність. Аналіз статті 161 ККУ із серії науково-практичних коментарів Миколи Хавронюка про зміни до Кримінального кодексу, прийняті під час воєнного стану. URL: <https://pravo.org.ua/blogs/porushennya-rivnopravnosti-gromadyan-zalezno-vid-regionalnoyi-nalezhnosti-kryminalna-vidpovidalnist/>).

М. А. Рубашенко, М. В. Сийплові, Н. С. Стефанів, В. Г. Хашев та інші.

Найбільший внесок у розроблення досліджуваної проблематики зробив М. І. Хавронюк. Це було досягнуто завдяки комплексному та системному підходу вченого, втіленому в серії підготовлених ним фахових науково-практичних коментарів щодо кожної з прийнятих після введення воєнного стану змін до КК. Водночас основна увага науковця була звернута не на недоліки правотворчого характеру, а на розроблення адресованих судовим і правоохоронним органам рекомендацій щодо застосування оновлених і, на жаль, далеких від досконалості положень кримінального законодавства.

Попри позначену наукову активність, чимало важливих питань, пов'язаних із тлумаченням, застосуванням і визначенням перспектив відповідних новел, залишаються дискусійними, а окремі з них – недослідженими. Зокрема, аргументуючи актуальність тематики цієї монографії, варто підкреслити суперечливість практики застосування розглядуваних кримінально-правових заборон і наявність численних помилок при кваліфікації передбачених ними діянь. Та обставина, що ні вітчизняними науковцями, ні судовою практикою і досі не була вироблена уніфікована позиція щодо багатьох злободенних питань кваліфікації, дає змогу стверджувати, що на сьогодні конструкція досліджуваних статей КК має численні недоліки, які мають бути усунені під час подальшого законотворення. Надійним фундаментом для цього процесу можуть і повинні стати напрацювання вітчизняної кримінально-правової науки.

Викладене свідчить про те, що окреслені у цій книзі проблеми у правовій доктрині розкрито недостатньо, а отже, потребують подальшого наукового аналізу.

Працюючи над книгою, автор намагався не забувати про вихідні та особливо актуальні у сучасних умовах методологічні поради-настанови відомого американського професора Дугласа Гусака: окрім рішення про початок війни, жодне інше рішення, що приймається державою, не є більш важливим за її присуд про те, яка поведінка повинна бути забороненою і наскільки

ки суворим має бути покарання за неї². Лейтмотив наведеного судження я вбачаю в тому, що рішення про зміну кола кримінально протиправних діянь та їхню караність має бути не менш відповідальним і виваженим, аніж рішення про початок війни. Враховуючи суспільну значимість подібних кроків, вочевидь презюмується і те, що при їхньому прийнятті недопустимою вважається недостатня якість відповідного законодавчого матеріалу.

Водночас з урахуванням поточної ситуації у країні та екстраординарних обставин, в яких ухвалювалися «воєнні» оновлення КК, переважну більшість з яких все ж варто визнавати виправданими і своєчасними, загалом вважаю недоречним огульно критикувати народних депутатів України за притаманний фактично усім відповідним законам низький рівень нормотворчої техніки, часткове нехтування вченням про криміналізацію, інші недоліки. Тому, намагаючись уникнути «критики задля критики», у складних реаліях сьогодення обов'язок вченого вбачаю у проведенні досліджень яскраво вираженого прикладного характеру, які мають бути підпорядковані реалізації двох суто практичних цілей, досягнення яких і було тією **метою**, яку я поставив перед початком цього дослідження:

- по-перше, викладення власного бачення щодо тих дискусійних положень, наявність яких спроможна викликати найбільші складнощі у правозастосуванні;

- по-друге, виявлення та висловлення пропозицій щодо усунення притаманних аналізованим новелам недоліків, наявність яких не сприяє, а – за умови невжиття законодавчих заходів – неодмінно продовжуватиме негативно позначатися на результативності відповідних норм.

Варто зазначити, що автор цілком свідомий того, що фактично кожна із розглядуваних змін – це тема окремої кандидатської (щонайменше) дисертації (або іншого монографічного дослідження), лише в межах написання яких і можна забезпечити таке бажане і необхідне сьогодні повне, всебічне та об'єк-

² Husak D. Overcriminalization. The Limits of the Criminal Law. Oxford: Oxford University Press, 2008. P. vii. DOI:10.1093/acprof:oso/9780195328714.001.0001; Гацелюк В. Криміналізація суспільно небезпечних діянь протягом дії Кримінального кодексу України 2001 року: останні сюжети на фоні загальної палітри законодавчих рішень. Київ : ВАІТЕ, 2021. С. 3.

тивне висвітлення аналізованої проблематики. Водночас «воєнні» обставини написання книги, намагання забезпечити її практико-орієнтований характер і, що не менш важливо у сучасних умовах, коли не лише в науці, а й – і це головне – у правозастосовній діяльності гостро відчувається наявність прогалин у відповідних наукових розвідках, її якомога швидше видання, у своєму комплексі обумовили свідоме рішення автора про нехтування певними науковими канонами написання «класичних» монографій, яке виявилось у таких особливостях книги:

1) значною мірою, так би мовити, пожертвування суто теоретичною складовою, а також висвітленням тих аспектів, які, наприклад, відносно легко можна відшукати у нормах регулятивного законодавства або звичайному коментарі чи підручнику, замість чого вся увага автора була зосереджена на дослідженні виключно проблемних і зазвичай лише прикладних сторін аналізованих оновлень;

2) відмова від традиційного для присвячених кримінально-правовій тематиці досліджень підходу, коли у межах окремих розділів (підрозділів) послідовно аналізуються елементи основного складу к. пр., його кваліфікуючі ознаки, покарання та інші кримінально-правові наслідки вчинення к. пр. тощо. Цей крок викликаний не лише згаданими вище детермінантами, а й розумінням, по-перше, неможливості «осягнути неосяжне», по-друге, майже повної «автономності» подекуди абсолютно не пов'язаних між собою розглядуваних оновлень. До речі, з огляду на ці самі причини, інколи автор обмежувався лише вказівкою на наявність тієї чи іншої проблеми, не пропонуючи при цьому конкретних шляхів її вирішення, розроблення яких є можливим лише в результаті проведення згаданих вище окремих монографічних досліджень;

3) покликане полегшити пошук ключової інформації різноманітне виділення в тексті основних акцентів і розміщення відповідних рекомендацій та пропозицій щодо кожної із новел у межах двох максимально структурованих умовних рубрик, на які і вказується у назві цієї роботи – «Правозастосовні проблеми» та «Правотворчі проблеми», відповідно;

4) незвично широке посилання не лише на матеріали конкретних кримінальних проваджень, а й на інтернет-ресур-

си, які в умовах обмеження доступу пересічних громадян до ЄДРСР залишилися чи не єдиним (хоча й не завжди надійним та достовірним) джерелом отримання інформації про факти вчинення відповідних різновидів кримінально протиправної поведінки та їхню кваліфікацію.

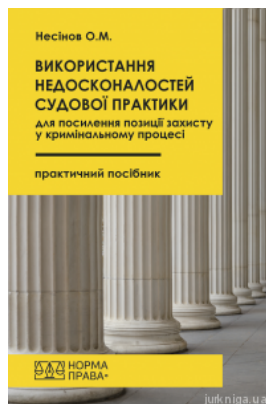
Автор висловлює щиру вдячність рецензентам книги – професору кафедри кримінально-правової політики та кримінального права навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктору юридичних наук, професору, заслуженому діячу науки і техніки України **Дудорову Олександрові Олександровичу** та завідувачу кафедри кримінально-правових дисциплін Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка, доктору юридичних наук, професору **Письменському Євгену Олександровичу**. Згадані вчені не лише здійснили прискіпливий аналіз рукопису та висловили критичні і конструктивні побажання, а й сміливо можуть уважатися співавторами двох розділів книги, присвячених кримінально-правовим новелам про колабораціонізм та незаконне використання гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги, проблеми яких (новел) були висвітлені у кількох опублікованих спільно з автором монографії наукових статтях.

Автор із вдячністю прийме конструктивні зауваження, що будуть враховані у подальшій діяльності та які можна надсилати за адресою: romanmov1984@gmail.com.

Книги, які можуть вас зацікавити

Новели кримінального законодавства України, прийняті в умовах воєнного стану

Використання недосконалостей судової практики для посилення позиції захисту у кримінальному процесі

Кримінальний кодекс України

Адвокат у кримінальному процесі. Практичні поради. Видання друге

Кримінальний процесуальний кодекс України

Складання процесуальних документів з цивільних, сімейних, житлових, земельних та трудових справ

Перейти до галузі права
Кримінальне право та процес

Перейти на сайт →